

Fructele și legumele trebuie păstrate în loc ferit de lumină la temperatura +1 - +3°C. Bacele de zmeură, afin, fragi cel mai bine se vor păstra în saci expuși la curenți de aer. Produsul vegetal uscat urmează a fi păstrat în ambalaj plin și închis ermetic (deoarece aceasta preîntâmpină acțiunea oxigenului din aer), pe fiecare ambalaj se indică denumirea plantei, timpul de colectare și locul de colectare, persoana care a colectat. Termenul de păstrare al diverselor produse vegetale se stabilește în dependență de DTN.

Plante și produse vegetale cu conținut de vitamine

Gălbenele – *Calendula officinalis* L.

fam. Asteracee

Etimologie

Se presupune că denumirea genului ar deriva de la latinescul *calendae* și diminutivul *ula* = calendar mic, deoarece florile plantei se deschid la răsăritul soarelui și se închid la apus, indicând mișcările soarelui ca un fel de calendar. Genaust mai menționează, că țărani nordici consideră această plantă ca un barometru, dacă florile ei rămân închise dimineața, atunci cu siguranță că va ploua.

Descriere

Calendula officinalis este o plantă anuală sau bianuală, cu rădăcină pivotantă, lungă de circa 20 cm și grosă până la 1 cm.

Tulpina este erectă, înaltă de 40 - 80 cm, cu 5 - 25 de ramificații, foliată până la inflorescențe, pubescentă.

Frunzele sunt alterne, sesile, întregi, pubescente sau glabre; cele inferioare oblancoate, lung atenuate, rotunjite la vârf, lungi până la 16 cm; frunzele mijlocii și superioare sunt lanceolate, din ce în ce mai înguste și mai mici către vârful plantei.

Inflorescențele sunt antodii terminale (20 - 50 pe o tufă), formate din flori ligulate periferice, de culoare portocalie, și din flori centrale sterile, tubuloase, galbene-portocalii. Involucrul este campanulat, format din foliole îngust lanceolate, acute și păroase.

Fructele sunt achene: cele exterioare mai puțin curbate spre interior, lung rostrate, nearipate; cele interioare inelat curbate spre interior, adesea aripate sau nearipate, dorsal scurt spinoase, lungi de circa 18 mm.

Planta prezintă un miros balsamic puternic.

Răspândire

Originară din regiunile mediteraneene și vestul Asiei, planta s-a răspândit aproape în toată Europa ca plantă ornamentală, prin mai toate grădinile. Se întâlnește și ca specie subsontană. Ca plantă medicinală se cultivă în Germania, Bulgaria, Polonia, România, Moldova etc.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc florile de gălbenele - *Calendulae flores*. Recoltarea se execută când s-au deschis primele 2-3 rânduri de flori ligulate; se rup cu mâna, fără codițe, după ce se ridică roua. Se usucă în straturi subțiri, afânate. După uscare se înlătură florile decolorate.

Compoziția chimică

În panerașele florale se conțin carotenoide: α - și β -caroten, licopină, derivați oxigenați ai carotenului - violaxantina, rubixantina, flavoxantina. În florile ligulate, intens colorate totalul carotenoidelor constituie 3%. Mirosul florilor este determinat de prezența urmelor de ulei volatil. Se mai conține acid ascorbic, rezine (3%), substanțe amare, flavonozide ale cvercitolului și izoramnetolului, tanin, acizi organici, substanțe triterpenice pentaciclice.

Întrebuințări

Infuzia, tinctura, unguentul, obținute din flori de gălbenele posedă acțiune emenagogă, coleretică, antispastică, cicatrizantă, antiinflamatoare, fiind utilizată în tratamentul dismenoreelor și al tulburărilor menstruale. Ca topic, preparatele de gălbenea dau bune rezultate în tratamentul diferitor plăgi, înțepături de insecte, degerături, arsuri, când acționează ca antiseptic, cicatrizant și antiinflamator. Preparatul medicamentos Caleflon se recomandă în ulcer gastric și ca remediu colagog.

Albumeală – *Gnaphalium uliginosum* L.

fam. Asteraceae

Etimologie

Denumirea genului *Gnaphalium* derivă de la grecescul *gnaphalon* = pâslă, lână, aluzie la pubescenta abundentă caracteristică pentru majoritatea speciilor acestui gen; *uliginosus* = umed, arată locurile de creștere a plantei.

Descriere

Plantă anuală erbacee cu înălțimea de 5-25 cm. Tulpina de la bază ramificată, puternic pubescentă. Frunze alterne, liniar-alungite, acoperite cu perișori cenușii. Inflorescența - panerașe, așezate în fascicule dense la vârful tulpinilor. Florile sunt de culoare galben-deschisă cu rostru; florile mijlocii sunt tubulare, cele ligulate - filiforme. Fructul - achenă verde-cenușie sau cafenie-deschisă.

Răspândire

Planta se întâlnește în Europa, Caucaz, Siberia, Răsăritul Depărtat. Crește în lunci inundabile, pe malurile râurilor, ca buruiiană în grădini.

14. *Calendula officinalis* L.
Gălbenea

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc părțile aeriene de albumeală - *Gnaphalii uliginosi* herba, recoltate în tot timpul înfloririi.

Compoziția chimică

Planta conține caroten, ulei volatil, rezine (până la 16%), substanțe tanante (până la 4%), flavonozide.

Întrebuințări

Infuzia și granulele preparate din părțile aeriene ale plantei se întrebuințează în ulcere gastrice și duodenale. Extracțiile uleioase se folosesc pentru uz extern la tratarea plăgilor puroioase, greu cicatrizabile, arsuri ale pielii.

Impurificări

Gnaphalium silvaticum L. are tulpină dreaptă, neramificată; frunze liniar-lanceolate, pe partea superioară verzi, iar cea inferioară glabre; florile grupate în inflorescențe spiciforme așezate la subsuoara frunzelor superioare.

Gnaphalium luteo-album L. se deosebește prin capitule mai mari roșiatice, grupate în corimb.

Dentiță – *Bidens tripartita* L.

fam. Asteraceae

Etimologie

Denumirea genului *Bidens* este formată de la latinescul bis = doi, de două ori și dens - dinte, arată că fructul are două vârfuli dințate; *tripartita* caracterizează forma frunzelor.

Descriere

Plantă erbacee, anuală cu rădăcină rămuroasă, deasă, uneori fusiformă. Tulpină erectă, glabră, ramificată, înaltă până la 100 cm. Partea subacvatică a tulpinii are rădăcini adventive. Frunze opuse, glabre, 3 - 5 lobate, incis-serate, pețiol de obicei aripat. Calatidii solitare așezate în vârful ramurilor, cu foliole involucale foliacee, cele interne alungit-ovate, gălbui-brunii. Nu are flori marginale ligulate. Receptacul paliaceu. Fructe - achene turtite, slab-păroase sau glabre, fin-spinoase pe colțuri, prevăzute cu 2 - 4 sete spinoase.

Răspândire

Răspândită în Europa, Asia; introdusă în Australia.

Crește prin mlaștini cu și fără turbă, șanțuri umede, în zona de margine a lacurilor, râurilor, pe lângă izvoare, fântâni, locuri ruderales umede.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc părțile aeriene de dentiță - *Bidentis* herba,

15. *Gnaphalium uliginosum* L.
Albumeală

recoltate până și în timpul înfloririi. Se rup frunzele și părțile superioare tinere.

Compoziția chimică

Părțile aeriene conțin o cantitate însemnată de caroten, acid ascorbic, substanțe tanante, flavonozide, substanțe minerale, mucilagii, ulei volatil.

Întrebuințări

Infuzia din plantă are proprietăți diuretice, sudorifice, ușor laxative, sedative, efecte stimulatorii asupra circulației arteriale și amplitudinii contracțiilor cardiace. La copii se fac băi cu decoctul plantei pentru întărirea organismului, vindecarea urticariilor și scrofulozei.

Bidens cernua L. spre deosebire de *Bidens tripartita* L. are frunze sesile, lanceolate, nedivizate în lobi.

Scoruș – *Sorbus aucuparia* L.

fam. Rosaceae

Etimologie

Denumirea genului *Sorbus* se întâlnește la mulți autori romani și genetic este legat cu cuvântul chelt sor = astringent, aluzie la gustul fructelor. Unii socot că denumirea este formată de la verbul sorbere = a absorbi, a înghiți, deoarece fructele la majoritatea speciilor din acest gen sunt comestibile.

Descriere

Arbore indigen, deseori de formă arbustivă cu rădăcină trasantă. Tulpină relativ dreaptă, înaltă de 12 (20) m, cu scoarță netedă, lucioasă, cenușiu-pătată în tinerețe, mai târziu cu ritidom negricios, brăzdat, lemnul tare, omogen, rezistent. Coroana largă, săracă, rotundă, cu lujeri tomentoși în tinerețe, apoi bruni-roșcați, glabri, lucitori, prevăzuți cu multe lenticile. Mugurele terminal mare, păros, cei laterali mici și alipiți de lujer. Frunze alterne, imparipenat-compuse, cu 9 - 17 foliole oblong-lanceolate, acute sau optuze la vârf, marginile acut-serate, spre bază sesile; toamna, înainte de cădere, se colorează vișiniu. Flori albe, păroase, dispuse în corimbe terminale, erecte. Fruct, drupă "falsă", globulară, roșie, rămâne pe arbore mult timp. Fructifică la 10 - 12 ani.

Răspândire

Răspândit în Europa, Asia Mică, Siberia de Vest.

Crește în regiunile de munte și de deal, sporadic în câmpie, prin luminișuri, păduri rărite.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc fructele de scoruș - *Sorbi fructus*. Se recoltează fructele mature până sau după înghețuri prin ruperea ciorchinelor în întregime. Uscarea artificială la 35-40°C timp de 3-4 ore, apoi se ridică la 60-70°C.

16. *Bidens tripartita* L.

Dentiță

Compoziția chimică

Fructele conțin carotenoide, acid ascorbic, pectine, sorbitol, vitamina P, acizi organici (malic, citric), substanțe amare și tanante. În semințe se conține heterozida amigdalina și ulei gras.

Întrebuințări

Fructele sub formă de decoct se folosesc pentru tratamentul scorbutului, a fost preconizată utilizarea lor și pentru tratamentul diabeticilor, ca urmare a conținutului ridicat în sorbitol. Sunt întrebuințate și drept calmant al tusei, antituberculos, în tratamentul reumatismului. Fructele mai intră în compoziția speciilor vitaminice și polivitaminice.

Cătină - *Hippophae Rhamnoides L.*

fam. Elaeagnaceae

Etimologie

Denumirea genului rezultă din cuvintele grecești hippos = cal și phaos = lumină, strălucire. Așa etimologie este lămurită prin aceea, că în Grecia antică cu cătină se tratau caii după ce părul lor devenea frumos, strălucit. Se mai spune că cuvântul grecesc phaea = ochi, precum planta se folosea la lecuirea bolilor de ochi la cai (fructele de cătină conțin vitamina A, care îmbunătățește vederea); rhamnoides este format de la cuvintele grecești rhamnos (arbust ghimpos, crușin) și oides (vizibil, cunoscut), aluzie că planta prezintă un arbust ghimpos ca și unele specii de crușin.

Descriere

Arbust tufos cu rădăcini superficiale cu nodozități azotoase (asimilează azotul din atmosferă). Tulpina ramificată, înaltă de 2 - 3 (6) m, scoarța brun-închisă, care se transformă în ritidom brăzdat. Lujerii anuali solzoși, cenușii-argintii, ramuri laterale cu spini numeroși, puternici, cu mugurii mici, semiglobuloși, păroși, arămii. Frunze liniar-lanceolate, 1 - 6 cm lungime, cu nervura mediană evidentă, întregi, scurt pețiolate, pe fața inferioară cenușii-argintii cu solzi ruginii, dispuse altern. Flori unisexuat-dioice, galbene-ruginii, cele masculine grupate în inflorescențe globuloase, iar cele femele în raceme. Fructe, drupe "false", de 6 - 8 mm, ovoide, cărnoase, portocalii, cu un sâmbure tare, se mențin peste iarnă pe ramuri. Fructifică la vârsta de 4 - 5 ani.

Răspândire

Cătină este răspândită în Europa, Asia. Crește în pâlcuri sau tufărișuri întinse, pe nisipuri și pietrișuri, pe prundișurile din lungul râurilor, izlazuri, coaste pietroase.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc fructele de cătină - *Hippophaes rhamnoides fructus*.

17. *Sorbus aucuparia* L.

Scorur

Culegerea fructelor începe în luna august și continuă până la primul îngheț. La începutul maturizării, ele au cantitatea cea mai mare de vitamina C. Aceasta coincide cu lunile august-septembrie. După primul ger, conținutul în vitamina C scade foarte mult. Cercetările științifice făcute în România au demonstrat că procentul de vitamina C crește proporțional cu altitudinea.

Recoltarea se face prin desprinderea fructelor cu ajutorul unui foarfec, strângându-se în coșuri de nuiele căptușite cu hârtie. Fructele se curăță de frunze, ramuri, ghimp și se predau cât mai repede după recoltare. Până la predare, ele se țin la umbră sau locuri răcoroase.

În vederea conservării vitaminei C, fructele de cătină se usucă numai pe cale artificială, la o temperatură de 70-80° C. Uscarea lentă duce la scăderea considerabilă a vitaminei C.

Compoziția chimică

Fructele conțin acid ascorbic, carotenoide, vitamine E, B₂, PP, acid folic, vitamina P sub formă de heterozide ale kemferolului, provitamine D, leucoantociani în complex cu pectinele. Mai conține ulei gras bogat în gliceride ale acizilor oleic, palmitic, linolic și linolenic, ca și substanțe triterpenice de tip acid ursolic și oleanolic.

Întrebuințări

Uleiul gras (Oleum Hippophaes), care în pericarpul fructului ajunge până la 12-14% este, după uleiul de palmier, cel mai bogat material natural în carotenoide și îndeosebi în b-caroten. Este utilizat în tratamentul ulcerului, arsurilor și în ginecologie. Sucul apos, filtrat și îndulcit cu zahăr în raport de 1:1, adăugându-se și 2% carbonat de calciu este transformat în sărurile de calciu ale unor acizi organici, existenți în fructele de cătină, constituie un sirop vitaminizat și răcoritor.

Uleiul gras, cu acțiune antiinflamatoare, poate fi utilizat, ca atare, cu bune rezultate în tratamentul arsurilor și degerăturilor, iar în asociere cu alcaloizii din *Chelidonium majus* a demonstrat efecte remarcabile în tratamentul unor dermatoze și micoze.

Urzică – *Urtica dioica* L.

fam. Urticaceae

Etimologie

Numele genului provine de la latinescul urere = a arde, aluzie la perii urticanți ce acoperă planta; dioica = plantă dioică. Această plantă este menționată de Plautus și Plinius.

Descriere

Urzica este o plantă erbacee, care crește până la 150 cm înălțime, având în pământ un rizom subțire, cilindric, de culoare albicioasă, lung și ramificat. Tulpinile sunt drepte, cu 4 muchii, acoperite cu frunze opuse, dințate pe margini. Atât tulpina cât și frunzele sunt prevăzute cu peri urticanți. La bază frunzele au forma inimii (cordate), la vârf ele

18. *Hippophae rhamnoides* L.

Cătină

sunt ascuțite, prinse de tulpină printr-un pețiol lung. Florile sunt de culoare verzuie, așezate la subsuoara frunzelor superioare. Urzica are flori femeiești și bărbătești așezate pe tulpini diferite (dioică).

Răspândire

Urzica crește pretutindeni, în locuri cultivate și necultivate, în șanțuri pe lângă drumuri, pe marginea apelor, în păduri și pe locuri grase unde au fost stâne de oi.

Organul utilizat, recoltare

De la urzică se recoltează frunzele - *Urticae folia*, în timpul înfloririi. Atunci, când planta crește în masă, se cosește. Imediat după cosire, frunzele se separă de tulpini, ținând cu mâna stângă capătul de jos al tulpinii, iar cu dreapta se strujesc frunzele. Prin acest procedeu se vor obține frunze fără fibre tulpinale. Este bine ca strujirea să se facă înainte de ofilirea plantei. De la plantele ofilite, frunzele se desprind foarte greu, de cele mai multe ori împreună cu fibre tulpinale care fac produsul necorespunzător. Strujirea frunzelor se poate face și direct fără a se tăia tulpinile.

Frunzele culese se țin la umbra copacilor, în grămezi mici, iar transportul lor la locul de uscare se face în coșuri sau căruțe. Nu se vor transporta în saci deoarece se încing și se înnegresc.

Compoziția chimică

Frunzele de urzică prezintă o bogată sursă de vitamine: C (până la 0,6%), K (0,2%), B₂, carotenoide (50 mg%), acid pantotenic. Au mai fost identificate glucide, ulei volatil, clorofilă, săruri de Ca, Mg, Fe, Si, fosfați. În peri se află o substanță vezicantă pentru piele constituită din acid formic, o enzimă și o toxalbumină.

Întrebuințări

În medicina tradițională urzica a fost și este utilizată pentru proprietățile sale antianemice, hemostatice, antidiabetice, diuretice și colagoge. Mai importantă însă este pentru extracția β -carotenului, ca sursă de provitamină A și pentru obținerea clorofilei. Urzica se folosește sub forma produșilor săi de degradare hidrolitică, operație prin care clorofila este transformată în așa-zisele clorofiline. Acestea, ca săruri de natriu sunt solubile în apă și se folosesc ca preparate antituberculoase, antianemice, cicatrizante, dar mai ales ca dezodorizante în tot felul de preparate medicamentoase.

Se utilizează infuzia, decoctul și extractul fluid.

Frunzele intră în componența speciilor polivitaminice.

Impurificări

Lamium album L. este lipsit de efectul urticant, are corola bilabiata albă sau albă-gălbuie.

19. *Urtica dioica* L.
Urzică

Porumb - Zea mays L.

fam. Poaceae

Etimologie

După Wittstein denumirea latină a genului este derivată din cuvintele grecești *zea*, *zeia* = alac, nume prin care elenii înțelegeau o specie de grâu (*Triticum monococcum*) și din verbul *zen* = a trăi (în sens de aliment vital pentru proprietățile sale alimentare).

Descriere

Plantă erbacee, anuală cu rădăcini fasciculate, bine dezvoltate, ce pătrund în sol până la 3 m, cu masa principală în stratul de 30 - 60 cm de la suprafața solului. La primele 2 - 5 noduri tulpinale se formează rădăcini adventive, de sprijin. Tulpină cilindrică, plină cu măduvă, prevăzută cu noduri. Frunze lanceolate, dispuse altern pe două rânduri, cu nervura mediană pronunțată. Florile masculine sunt grupate într-un panicul terminal. Florile femele sunt grupate în spice cu rahisul îngroșat (știuleți). Polenizare anemofilă. Fruct, cariopsă golașă.

Răspândire

Adus în Europa de prima expediție a lui Columb (1493) a fost cultivat în Spania, apoi în Italia și alte țări. Ulterior s-a răspândit în Asia și Africa.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosește mătasea (stilurile și stigmatetele recoltate de la florile femele) de porumb - *Maydis stigmata*, care se culege înainte de maturizarea porumbului, când boabele se află în faza de lapte. Se usucă la umbră și se ambalează în pachete sub forma unei mase filamentoase, aglomerată, de culoare galben verzuie până la brun roșcat.

Compoziția chimică

Produsul vegetal conține vitaminele K, C, B₁, B₂, B₆, flavonozide, saponozide, săruri de potasiu, stigmasterol și sitisterol, lipide, ulei volatil, rezine, substanțe minerale, alantoină etc.

Întrebuințări

Infuzia, extractul fluid și siropul se folosesc în disfuncțiile hepatobiliare, litiază biliară, menstreregulate și dureroase, tulburări de menopauză, cistite, afecțiuni ale sistemului cardiovascular, litiază renală, hidropizie, reumatism, hemoragii.

Traista ciobanului - *Capsella bursa pastoris* (L.)

fam. Brassicaceae

Etimologie

Denumirea de *Capsella* apare în secolul al XI-lea e.n. și este diminutivul latinescului *capsula* = cutie mică, referitor la forma fructului; *bursa-pastoris*: bursa de la grecescul

20. *Zea mays* L.
Porumb

byrsa = traistă și pastor (lat.) = cioban, aluzie la forma fructului care se aseamănă cu traista pe care o poartă ciobanul.

Descriere

Traista ciobanului este o plantă anuală care apare primăvara devreme. Din mijlocul unei rozete de frunze iese tulpina pe care sunt înșirate florile. Întreaga plantă este înaltă de 15 - 30 cm. Frunzele bazilare sunt alungite, adânc scobite, uneori până la nervura principală. Frunzele tulpinale sunt rare, nedițate pe margini, îmbrăcând tulpina cu baza lor. Florile sunt mici, așezate pe o codiță lungă, având 4 sepale verzi cu dungă albă, 4 petale de culoare albă și 6 stamine. Fructul are formă triunghiulară.

Răspândire

Planta este răspândită pe tot globul. Crește prin pășuni, livezi, culturi, marginea drumurilor, pe lângă ziduri, uneori formează chiar desișuri.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc părțile aeriene de traista ciobanului - *Bursae pastoris herba*.

Se culege planta întreagă, fără rădăcină, în primele stadii de dezvoltare, adică la apariția primelor flori. Culeasă mai târziu va avea un procent crescut de fructificații. Se smulge planta și apoi se înlătură rădăcina și frunzele îngălbenite. Prin această metodă se obține un produs de bună calitate, având și rozeta de frunze. Uneori se cosește, obținându-se un produs mai slab, lipsit de rozeta de frunze.

Compoziția chimică

În părțile aeriene ale plantei se conțin vitaminele K și C, amine biogene, colină, acetilcolină, tiramină, histamină, flavone, rutozida, diosmina și luteol-7-rutinoza, acid fumaric, citric, malic, urme de ulei volatil.

Întrebuințări

Pentru acțiunea hemostatică și vasoconstrictoare, se administrează sub formă de infuzie, extract fluid și uscat, în hemoragii uterine.

Cercetările experimentale pe animale au confirmat proprietățile antitumorale ale extractului, această acțiune fiind atribuită acidului fumaric.

Călin – *Viburnum opulus* L.

fam. Caprifoliaceae

Etimologie

Denumirea genului se menționează “de la latinescul viere = a lega, deoarece ramurile de *Viburnum lantana* servesc ca nuiete de mlajă”.

În schimb studiile recente au emis ipoteza că denumirea științifică a acestui gen este

21. *Capsella bursa pastoris* L.
Traista-ciobanului

necunoscută; probabil ar deriva din rădăcina indoeuropeană *ueib* = a răsuci și în nici un caz de la latinescul *viere*, iar sufixul *urnum* din latinescul *alburnum* = *alburn*. De asemenea și denumirea speciei, adică *opulus*, este necunoscută și în nici un caz nu provine din latinescul *populus* cum susține Wittstein. Această plantă este menționată în lucrările anticilor cum sunt Plinius, Columella, Virgilius etc.

Descriere

Arbust indigen cu rădăcină puternic ramificată. Tulpini înalte de 2 - 5 m, cu scoarță netedă, galben-brună, apoi cenușie și cu crăpături; lujerii muchiați și curbați, adesea cu vârful uscat prin degerare; muguri opuși, alipiți de lujer, ovoizi, roșietici. Frunzele lat-ovate, trilobate, cu marginile dințate și pețiolul canaliculat, toamna se colorează în roșu. Flori albe, tipul 5, grupate dens în cime umbeliforme terminale, de 5 - 10 cm diametrul; florile din mijlocul inflorescenței sunt mari, cu corolă inegal divizată și sterile.

Fructe, drupe sferice, diametrul 8 mm, roșii, gust acrișor-amărui, se coc în septembrie. Devin comestibile după căderea brumei.

Răspândire

Răspândit în Europa, Asia. Crește pe soluri bogate, reavăn-jilave până la umede, prin păduri și tufărișuri, păduri de luncă, terenuri aluvionare, inundabile, tufărișuri de pe malul râurilor.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosește scoarța și fructele de călin - *Viburni cortex et fructus*.

Scoarța se recoltează primăvara, la pornirea în circulație a sevei. Se taie ramurile și tulpinile tinere și se decojesc prin inelare. Se îndepărtează scoarța bătrână și fragmentele de coajă cu lemn. Uscarea se face la soare, în strat subțire sau în poduri bine aerisite.

Fructele se culeg la maturitate deplină împreună cu pedunculii, se usucă artificial la 60-80°C; după uscarea pedunculii se înlătură.

Compoziția chimică

Scoarța conține vitaminele K, C, caroten, saponozide triterpenice (până la 7%), rezine (6,5%). Este de asemenea stabilită prezența flobafenelor, viburninei - heterozidă insuficient studiată.

Fructele conțin vitaminele C și P, acizii clorogenic, cofeic, ursolic, precum și carotenoide, glucide, pectine, substanțe tanante, săruri de K.

Întrebuințări

Decoctul și extractul fluid din scoarță se folosesc ca hemostatic în practica

22. *Viburnum opulus* L.

Călin

ginecologică, tonic general al sistemului nervos și sedativ uterin. Fructele în specii medicinale se folosesc ca remediu vitaminic, de asemenea diuretic și sudorific.

Măcieș – Rosa canina L.
fam. Rosaceae

Etimologie

Numele genului, se consideră, că provine de la grecescul rhodon (trandafir, roză), la rândul său legat de cuvântul chelt rhood (roșu), aluzie la culoarea fructelor și florilor; caninus (de câine) indică la folosirea plantei la mușcături de câine turbat.

Descriere

Măcieșul este un arbust, înalt de 1 - 3 m, având ghimpi cu baza lată, iar vârful curbat în jos în formă de seceră. Frunzele sunt compuse, formate din mai multe foliole, de obicei în număr de 5 - 7, de formă ovală, dințate pe margini. La baza frunzelor se află 2 frunzișoare mai mici (stipele). Florile sunt de culoare roz, uneori albe, dispuse câte 2 - 3 la vârful ramurilor. Fiecare floare este formată din 5 sepale, 5 petale, numeroase stamine dispuse pe un receptacul, care la maturitate devine cărnos și de culoare roșie. În acest receptacul, numit impropriu fruct, se află numeroase achene, în realitate adevăratele fructe, cărora în mod obișnuit li se spune semințe.

Răspândire

Crește prin tufărișuri, pe dealuri, la marginea drumurilor și a pădurilor.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc fructele de măcieș - *Rosae fructus*.

Recoltarea începe în momentul când fructele trec de la culoarea cărămie spre roșu-portocalie. Formarea vitaminei C începe în momentul când fructele sunt verzi, atingând cantitatea maximă în faza când ele capătă colorația roșie portocalie. Mai târziu, măcieșele intră în perioada de supracoacere, fapt care determină scăderea conținutului în vitamina C și le fac inutilizabile pentru scopuri medicinale.

Fructele sănătoase, nerănite și neatacate de dăunători se culeg cu mâna. Fructele recoltate nu se vor lăsa la soare, deoarece se încing ușor, dând naștere la un proces de fermentare care scade conținutul în vitamina C. Până în momentul transportării la locul de uscare fructele se vor păstra întinse în strat subțire într-un loc răcoros.

Fructele de măcieș care urmează a se usca, după eliminarea corpurilor străine și a impurităților prin vânturare, se transportă la locul de uscare.

Compoziția chimică

Fructele de măcieș conțin vitaminele C, B₂, K, PP, provitamina A, zaharuri (14-26%), acid malic și citric, pectine (25%), taninuri, uleiuri volatile, dextrină, vanilină, lecitină, săruri de K, Ca, Fe, Mg.

23. *Rosa canina* L.

Măceș

Întrebuințări

Se utilizează ca vitaminizant, astringent și antidiareic. Datorită conținutului în vitamina C, produsul este important pentru funcționarea normală a tuturor glandelor cu secreție internă, a ficatului, cordului, creierului etc. Din fructele proaspete se obține sirop, extract, infuzie, iar pe baza lor concentrate vitaminice. Preparatul Cholosasum (extract fluid) se întrebuințează în tratamentul colecistitei și hepatitei, iar Oleum Rosae pinguiæ - la arsuri, dermatite, decubitus.

Din fructe se obține Carotolinum (extract uleios de carotenoide) care se folosește extern în tratamentul diferitelor ulcere, exeme.

Coacăz – Ribes nigrum L. **fam. Saxifragaceae**

Etimologie

Denumirea genului derivă de la arabul ribas, nume pe care aceștia îl dădeau unei specii de revent acru - Rheum ribes L. Când în secolul VIII arabii au ocupat Spania această denumire au dat-o fructelor de Ribes grossularia (agriș), care creștea acolo și tot aveau gust acru. În prezent genul Ribes include nu numai agrișul, dar și coacăza; nigrum = negru, aluzie la culoarea fructelor mature.

Descriere

Arbust tufos cu rădăcini adventive. Tulpini viguroase, erecte, negricioase, înalte până la 2 m. Lujeri cenușii cu miros neplăcut, se exfoliază în partea inferioară. Muguri pedicelați, ovoizi, bruni până la roșcați, spre vârf prevăzuți cu glande. Frunze subrotunde, cordiforme, cu 3-5 lobi triunghiulari, neregulat-dublu-serați, partea inferioară cu glande galbene mirositoare și nervuri pubescente. Flori hermafrodite, campanulate, păroase, verzui-roșcate (sepalele mai lungi decât petalele), dispuse în raceme. Fructe, bace sferice, diametrul 6-9 mm, negre, gust dulceag, cu maturizarea în iulie.

Răspândire

Răspândit în Europa, Asia. Întâlnit pe soluri argilo-lutoase și luto-argiloase, prin păduri și tufișuri, lunci, zăvoaie, în regiunile deluroase și muntoase, din părțile nordice, mai reci, din Transilvania și Moldova. Cultivat cu succes pe marginea aleilor din grădini, pe marginea parcelelor și în apropierea gardurilor. Se întâlnește relativ ușor. Exploatarea plantațiilor se fac 15-20 ani.

Organul utilizat, recoltare

Ca produs vegetal se folosesc fructele - Ribes nigri fructus, recoltate la maturitate.

Compoziția chimică

Fructele de coacăz negru conțin vitaminele C (570 mg%), P (mai mult de 1%), B₂, B₆, K, caroten; sunt bogate în zaharuri (până la 17%) și acizi organici (până la 4%) - malic și citric. Au mai fost identificate flavonozide, microelemente (B, Mn, Zn, Mo, Co, Cu, Fe, I), substanțe tanante. Frunzele de asemenea sunt bogate în vitamina C.

24. *Ribes nigrum* L.

Coacăz

Întrebuințări

Fructele sunt dotate cu acțiune favorabilă în maladiile gastrointestinale ca ulcer duodenal, gastrite, colite, în afecțiuni hepatobiliare, nefrite și pielonefrite, în unele afecțiuni cardiovasculare ca insuficiență cardiacă și respiratorie, ateroscleroză.

Medicamentul Rubifer preparat din fructele de coacăz negru este recomandat în toate cazurile de deficit în fier; extractul de fructe este indicat ca antihipertensiv.

Din fructe se pregătesc specii medicinale, siropuri și concentrate vitaminice.